

KULMBERG

Podružnica, posvečena Janezu Krstniku.

Pravilno orientirana cerkev stoji na griču Humu v sklopu tipičnega vinogradniškega razloženega naselja v n.v. 302m.

Viri in literatura: Farne kronike velikonedeljska in ormoška.

Karakteristika: Cerkev je majhna podružnica, sestojéča iz prizmetičnega zvonika, pravokotne ladje, mnogo ožjega in nižjega $3/8$ zaključenega presbiterija in na severu mu prizidane pritlične zakristije. Gradnja je mešana, ometana. Strehe so opečne, zvonikova osem strano piramidasta, pločevinasta.

Zunanjščina: Zvonik, ladjo in presbiterij obteka s cementom prevlečeni, pristrešni talni zidec. Zvonik členita dva pravokotna maltasto-cementna zidca, zaključuje pa konkaven napušč. V zvonico vodi ppk vhod, nato so na treh stenah majhne pp svetlobne linice, na fasadi okrogla številčnica in končno v vseh stenah ppk zvonove line, v pravokotnih maltastih okvihih s profilirano gredo na vrhu.

Ladjina zunanjščina je preprosta: severna stena gladka, južna pa ima preprost ppk vhod in dva ppk okni, s kvadratnimi mrežami. Presbiterij obstopajo tri enkrat stopnjevani oporniki s pulastimi cementnimi strešicami, ki segajo do 0,1 metra pod konkavnimi, maltasti fabion. V južni steni je ppk okno, v poševnici in zaključnici pa sta zazidani. Vsa okna imajo poševna ostenja in sorazmerno ozke svetlobe. Preprosta zakristija, samo s konkavnim napuščem, s pp vhodom v zahodni in pp oknom v vzhodni steni, je jasen prizidek.

Portal je ppk, toda z gotško občuteno poštetim lokom, ki se izteka v talni zidec. Cerkev je bila na zunanjščini večkrat obnovljena, tako 1815., 1843., 1860 itd. O temu je govoril kronografikon nad glavnim vhodom: Sancta Maria svCCVre ple IngreDienti (1815).

Notranjščina: Tlak je v ladji črno-beli, cementen, v presbiteriju vzorčast kamoten. Zidana snaka pevska empora počiva na dveh toskanskih stebrih, dveh plitvih kapah in desnem uvitem stopnišču. Ladjo členijo tri pari dupliranih pilastrov z oprogami, plitvo banjo pa členita dva para križajočih se sosvodnic s poudarjenimi robovi. Strop je od leta 1947 podprt z dvema lesenima stebričema.

Slavelok je prepr ost, ppk. Presbiterij pokriva križni obok in tristrani zaključek. Tu sta lepo vidni obe zazidani okni. Na levo vodi kamenit portal pp, v zakristijo, ki ima pod in plitev obok z dvema paroma križajočih se sosvodnic. Da je zakristija prizidek, dokazuje močan presbiterijev talni zidec, pa tudi ladjin na njeni vzhodni strani, ki sta sedaj v zakristiji. Oprava: Glavni oltar je neogotski, s kipi patrona ter Cirila in Metoda, je bp, enako kot sta stranska anš oltarja v obliki krilnega oltarja. Ostala oprava je bp.

Oprema: poznogetski kelih s šest-listno nogo, okrašeno z vgravirano gotsko geometrično ornamentiko, z močnim nodom, okrašenim s križnimi rozetami, in izslučeno kupo, je iz koli leta 1600 ter kaže na robu noge že zapozneli motiv grčaste vejice. Patena je istočasna. Monštranca je klasicističen križ z originalnim, bogato ornamentiranim podstavkom in manjšim korpusom. Zakristijske vratnice kažejo na 1. polovico 19. stoletja, kb je verjetno nastala vsa zakristija.

Zvonik: Je spodaj kamenit, v sredini mešane, v zgornjih partijah pa opečne gradnje. Kot dokazuje omet na nekdanji ladjini fasadi je zvonik prizidek. Zvon je neogotski, iz leta 1870., delo Antona Samasse ter je počen in zalit.

Postrešje: Gradnja je kamenita, oboki opečni. Sledovi beleža do vrha sten dokazujejo, da je cerkev od vsega začetka sedanje višine in da je imela ~~tetu~~

tabulat.

Vidna je sled ladjinega zahodnega čela pred prizidavo zvonika.

Resume: Cerkev je nastala na mestu stare kultne podobe. Zgradil jo je lastnik Ormoža Ladislav Pethee de Hethes leta 1611 v poznogotski tradiciji kot je to dokazovala posvetilna listina in votivna podoba iz leta 1622, katero je daroval brat Štefan Pethee de Hethes. Zvonik je prizidek iz 3. prve polovice 18. stoletja obok v ladji in zakristija pa sta iz začetka 19. stoletja. Izginuli kronogram v presbiteriju je dokazoval, da je bila notranjost črna l. 1816. prebeljena.

Enako je bila cerkev obnovljena tudi leta 1843 in 1860, ko je bila popravljen in poslikan vsa oprava od Tomaža Kotnika iz Maribora.

Okolica: Včasih je bilo okoli cerkve pokopališče, dokler niso l. 1788 odprili sedanjega na južnem pobočju Huma, kjer je l. 1840 nastala tudi mrtvašnica.

Šola je bila ustanovljena l. 1814 ter je bilo l. 1825 zgrajeno leseno šolsko poslopje. Sedanje poslopje je iz začetka 20. stoletja.

Konservatorske opombe: Cerkev je v glavnem v redu vzdrževana, vendar je nekoliko zanemarjena.

Registerske opombe: Vzdrževalne stroške raje imetnik spomenika.

Ostalo: Pod Humom je sled rimske ceste, kjer so leta 1820 našli dva milinika, pa so ju razbili, ker niso poznali njihove arheološke vrednosti.

Opombe: Cerkev odlikuje lepa pokrajinska lega pa tudi lep razgled izpred nje po Ormoškem polju in goricah.

Po nepotrjenih virih naj bi prednica sedanje cerkve, večja kapela, stala na tem mestu že leta 1350 kar pa je malo verjetno.

Jože Curk: Zapiski mariborske topografije, 1962(?).

Ponovljenje cirkve svetega Janeza Kerstnika na Holmu blizo Ormoža.
Drobtinice za leto 1861, leto XV. 1861, str. 251- 254.

"K ti fari (ormožki) se prišteva tudi v letu 1611 zidana podružnica sv. Janeza Kerstnika na Hlumu, ki stoji na visokem mestu lepe vinske gorice, od koder se odpre kaj krasen pogled krog in krog...."
Ozir po domačii. Ormož na Štajerskem. - Novice 19. august 1854.
L. XII, list 66, str. 263.